

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

XXXVIII ХАРКІВСЬКІ
ПОЛІТОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ

Україна в умовах російської агресії: уроки сьогодення та прогнози майбутнього

м. Харків, 27 грудня 2024 р.

С МАЙБУТНЄ

У СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Ч ЮРИСПРУДЕНЦІЯ

А КУЛЬТУРОЛОГІЯ

А ПОЛІТОЛОГІЯ

С ПСИХОЛОГІЯ

С ПЕДАГОГІКА

Н СОЦІОЛОГІЯ

ЕКОНОМІКА

І ФІЛОСОФІЯ

С ФІЛОЛОГІЯ

ІСТОРІЯ

Т МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Б МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

**УКРАЇНА В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ
АГРЕСІЇ:
УРОКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПРОГНОЗИ
МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(XXXVIII Харківських політологічних читань)

м. Харків, 27 грудня 2024 р.

Харків
«Право»
2025

УДК 14+159.9+32+33+34+35+37+81+82+94

У45

Редакційна колегія:

Л. М. Герасіна, докторка соціологічних наук, професорка (голова);

О. Ю. Панфілов, доктор філософських наук, професор;

В. А. Прудников, кандидат юридичних наук, доцент;

В. Ф. Смолянюк, доктор політичних наук, професор;

Т. О. Чернишова, кандидатка філологічних наук, доцентка

Україна в умовах російської агресії: уроки сьогодення та прогнози майбутнього : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (XXXVIII Харків. політол. читань), м. Харків, 27 груд. 2024 р. / [редкол.: Л. М. Герасіна (голова), О. Ю. Панфілов, В. А. Прудников та ін.]; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики ; Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2025. – 96 с.

ISBN 978-617-8518-69-1

Збірник містить доповіді, у яких висвітлено проблеми війни як соціокультурного феномену, політичні, філософські, економічні, історичні, культурологічні, психологічні, педагогічні аспекти буття українського народу в умовах російської агресії, актуальні міжнародні проблеми сучасного світу.

УДК 14+159.9+32+33+34+35+37+81+82+94

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

ISBN 978-617-8518-69-1

© ГО «Аналітичний центр сучасної гуманітаристики», 2025

© Харківська асоціація політологів, 2025

7. Брендинг міст: досвід країн Вишеградської групи для України / за заг. ред. О. І. Соскіна. Київ : Ін-т трансформації сусп-ва, 2011. 80 с.
8. Данько Н. І., Довгаль Г. В. Брендинг міста Харкова як туристичної дестинації. *Проблеми економіки*. 2016. №2. С. 74–79.
9. Олійник О. М. Брендинг міста як предмет культурологічного дослідження: ключові позиції. *Культура і сучасність*. 2019. № 1. С. 47–51.
10. Степанюк Н. А., Цюх С. І., Цибульський Ю. І. Брендинг міста у сфері туризму: підхід менеджера. *Економіка та держава*. 2014. №2. С. 103–105.
11. Kavaratzis M., Ashworth G. Partners in coffeeshops, canals and commerce: Marketing the city of Amsterdam. *Cities*. 2007. Vol. 24, No. 1. P. 16–25.
12. Strategic place branding methodologies and theory for tourist attraction / Ahmet Bayraktar, Can Uslyay, [editors]. Hershey PA : Business Science Reference, 2017. xxi, 393 p.

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор **М. П. Требін**.

Доценко І. К.,
здобувач вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня,
спеціальність 291,
Харківський національний економічний
університет
імені Семена Кузнеця

ВІЙНА В УКРАЇНІ ЯК ПОКАЗНИК КРИЗИ ООН

Організація Об'єднаних Націй (ООН) є унікальною міжнародною інституцією, створеною з метою підтримки миру та безпеки у світі, забезпечення захисту прав людини та сприяння міжнародному співробітництву. Її виникнення у 1945 році стало відповіддю світової спільноти на катастрофічні наслідки Другої світової війни, коли глобальний конфлікт продемонстрував неспроможність попередньої міжнародної організації – Ліги Націй – виконувати свої функції. Основним завданням ООН стало створення такої системи міжнародних відносин, яка б запобігала війнам, сприяла мирному вирішенню конфліктів та координувала зусилля держав у вирішенні глобальних проблем.

На момент заснування ООН об'єднувала 51 країну, а сьогодні її членами є вже 193 держави, що свідчить про високий рівень універсальності органі-

зації. Її діяльність базується на принципах, закріплених у Статуті, зокрема: суверенна рівність держав, вирішення міжнародних спорів мирним шляхом, повага до територіальної цілісності та політичної незалежності країн, неприпустимість застосування сили, співробітництво у вирішенні економічних, соціальних і гуманітарних проблем.

Протягом своєї історії ООН відіграла важливу роль у врегулюванні міжнародних конфліктів, запобіганні гуманітарним кризам і сприянні сталому розвитку. Організація стала ініціатором численних миротворчих місій, розробки ключових міжнародних договорів і конвенцій, таких як Загальна декларація прав людини, та запровадження програм боротьби з бідністю, голодом і хворобами.

Однак, попри успіхи, ООН все частіше піддається критиці через її неспроможність ефективно реагувати на сучасні виклики. Зокрема, структурні проблеми, такі як право вето постійних членів Ради Безпеки, бюрократизація процесів ухвалення рішень, політична залежність організації від великих держав та обмеженість фінансових і військових ресурсів, ускладнюють виконання її основних функцій. Ці проблеми стали особливо очевидними на прикладі війни в Україні, яка виявила значні вади у системі міжнародної безпеки.

Аналіз ступеня наукової розробленості теми показує, що ефективність та реформи ООН є предметом багатьох досліджень. Автори, такі як Адеремі Опейеми Аде-Ібійола, Маріана Пеппер Олівейра Баккаріні, Річард Батлер, Стівен Браун, Томас Вайс, Ернесто Галло, Флоріан Лаво Лаво, Йоахім Мюллер, Пітер Надін, Джованні Фініціо, Мона Алі Халіл, Джозеф Шварцберг [1–5], звертали увагу на недоліки організації. В українському науковому дискурсі питання реформи ООН досліджували С. Бугаєнко, О. Варивода, С. Віднянський, О. Гладенко, Л. Дорош, С. Охремчук, Н. Турчин, А. Філіппов, І. Шульган та ін. [6–10] Водночас війна в Україні потребує більш детального аналізу як ключового індикатора кризи ООН.

Рада Безпеки ООН є одним із ключових органів Організації Об'єднаних Націй, створених для забезпечення миру та безпеки у світі. Однак її діяльність нерідко стає об'єктом критики через недоліки в процедурі ухвалення рішень. Однією з основних проблем є право вето, яке надане п'яти постійним членам Ради Безпеки: Великій Британії, Китаю, Росії, США та Франції.

Право вето дозволяє будь-якій із цих країн блокувати ухвалення резолюції, навіть якщо вона отримала підтримку деяких інших членів. Це, з одного боку, забезпечує баланс інтересів між провідними державами, але,

з другого боку – часто паралізує діяльність Ради. У багатьох випадках вето застосовувалося для захисту національних інтересів країн-членів, навіть якщо це порушувало принципи ООН. Як наслідок, багато конфліктів залишаються неврегульованими через неможливість ухвалення рішень, які б відповідали інтересам усіх сторін.

Іншою проблемою є прояв механізмів для оскарження або обмеження права вето. Це створюється, коли одна держава може фактично заблокувати роботу Ради з питань, які мають глобальне значення. Подібна ситуація підбиває довіру до ООН і ставить під сумнів ефективність її роботи.

Діяльність ООН значною мірою залежить від політичної волі країн-членів, особливо тих, які мають значний економічний, військовий чи дипломатичний вплив. Замість того, щоб діяти в інтересах миру та стабільності, деякі країни вибирають ООН як платформу для просування власних політичних цілей [9, с. 81].

Це особливо помітно в ситуації, коли міжнародна організація стикається з потребою врегулювання конфліктів чи санкційних питань. Рішення, які приймаються в рамках ООН, часто залежать від політичних домовленостей і компромісів між провідними державами. Політизація діяльності ООН також виявляється у фінансовій взаємодії між зовнішніми країнами-членами, що надає донорам додаткові важелі впливу.

Попри ці виклики ООН залишається інструментом міжнародної дипломатії та співпраці. Для підвищення її роботи потрібна реформа, спрямована на зменшення впливу політичних інтересів на прийняття рішень, а також перегляд системи голосування в Раді Безпеки [1–7; 11–13].

Недоліки в роботі Раді Безпеки та залежність ООН від політичних інтересів країн-членів є серйозними перешкодами на шляху до ефективного виконання її функцій. Проте проведення реформ та зміцнення механізмів незалежності організації може значно підвищити її здатність забезпечувати мир та безпеку в світі.

ООН функціонує за рахунок зовнішніх внесків країн-членів, які поділилися на обов'язкові та добровільні. Основними донорами є економічно розвинені держави, серед яких США, Японія, Німеччина, Велика Британія та Франція. Внески цих країн становлять значну частину бюджету організації, що, своєю чергою, впливає на її незалежність у прийнятті рішень. Фінансова залежність від великих донорів створює нерівні умови в світі. Країни, які забезпечують основне фінансування, мають можливість впливати на формування пріоритетних організацій, спрямовуючи ресурси на пи-

тання, які відповідають їхнім національним інтересам. Це часто призводить до того, що менш впливові держави не мають достатніх можливостей для реалізації своїх ініціатив або забезпечення справедливого розподілу допомоги.

Ще однією проблемою є нерегулярність добровільних внесків, які становлять значну частину фінансування гуманітарних програм та спеціальних проєктів ООН. Такі внески часто використовують для отримання політичних переваг, а в окремих випадках навіть можуть бути скорочені чи припинені у відповідь на незгоду з політикою організації. Це створює ризики для реалізації довгострокових ініціатив, які потребують стабільного фінансування. Для вирішення проблем фінансової залежності необхідно враховувати систему формування бюджету ООН. Крім того, впровадження прозорих механізмів розподілу внесків, збільшення частки обов'язкових платежів і залучення нових донорів могли б зменшити вплив окремих країн на діяльність організації [14, р. 112–115]. Фінансова залежність ООН від основних донорів є значним викликом, який підриває її здатність діяти незалежно та ефективно. Для забезпечення стабільності та рівності в роботі організації необхідні реформи системи фінансування, спрямовані на підвищення прозорості та зменшення впливу окремих держав на ухвалення рішень.

Дослідження сучасної кризи ООН, обумовленої викликами, пов'язаними з війною в Україні, дозволило виявити низку суттєвих проблем у структурі, функціонуванні та ефективності цієї організації.

По-перше, війна в Україні чітко продемонструвала обмеженість впливу ООН на вирішення конфліктів, у яких задіяні інтереси постійних членів Ради Безпеки. Використання права вето Російською Федерацією фактично паралізувало цей ключовий орган у питаннях, які стосуються забезпечення миру. Це підтверджує необхідність реформування Ради Безпеки, зокрема обмеження або скасування права вето в ситуаціях грубого порушення міжнародного права.

По-друге, діяльність Генеральної Асамблеї виявилася недостатньо впливовою в питаннях, які вимагають термінових рішень. Посилення її ролі через розширення повноважень у врегулюванні конфліктів може стати дієвим механізмом у випадках, коли Рада Безпеки не спроможна прийняти рішення.

По-третє, аналіз роботи спеціалізованих агенцій ООН, таких як УВКБ ООН, ЮНІСЕФ і ВООЗ, в умовах збройної агресії продемонстрував їхню ефективність у наданні гуманітарної допомоги. Проте значна залежність цих структур від добровільних внесків донорів підкреслює потребу вдоскона-

лення механізмів фінансування організації. Забезпечення стабільного та прозорого розподілу фінансових ресурсів сприятиме підвищенню оперативності та незалежності гуманітарної діяльності ООН.

По-четверте, війна в Україні також висвітлила проблему відсутності у ООН незалежних сил для оперативного реагування. Створення таких підрозділів під егідою організації дозволило б забезпечити швидке втручання у кризових ситуаціях, мінімізуючи людські втрати та запобігаючи ескалації конфліктів.

На основі проведеного дослідження було розроблено низку рекомендацій.

1. Обмежити або реформувати механізм застосування права вето, особливо у випадках гуманітарних криз.
2. Розширити повноваження Генеральної Асамблеї у прийнятті рішень, спрямованих на врегулювання конфліктів.
3. Забезпечити стабільність фінансування через запровадження прогресивної шкали внесків та створення резервного фонду для надзвичайних ситуацій.
4. Створити постійні незалежні сили реагування під егідою ООН.
5. Оптимізувати структуру ООН з метою зменшення бюрократії та забезпечення прозорості прийняття рішень.

Таким чином, проведене дослідження довело, що без масштабних реформ ООН ризикує втратити свій авторитет та ефективність у глобальному управлінні. Водночас реалізація запропонованих змін дозволить організації адаптуватися до сучасних викликів і стати більш дієвою у забезпеченні миру, безпеки та стабільності у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ade-Ibijolav A. O. The United Nations Security Council Reforms and The Permanent Five Challenge: A Historical Perspective. *Journal International Studies*. 2015. Vol. 11. P. 131–140. DOI: <https://doi.org/10.32890/jis2015.11.8>
2. Baccarini M. P. O. Informal Reform of the United Nations Security Council. *Contexto Internacional*. 2018. Vol. 40(1). Jan/Apr. P. 97–115.
3. Butler R. Reform of the United Nations Security Council. *Penn State Journal of Law & International Affairs*. 2012. Vol. 1, No. 1. P. 23–39.
4. Empowering the UN Security Council : reforms to address modern threats / [edited by] Mona Ali Khalil, Floriane Lavaud Lavaud. New York : Oxford University Press, 2024. xvi, 184 p.
5. Schwartzberg J. E. Transforming the United Nations system: designs for a workable world. Tokyo, Japan; New York, NY: United Nations University Press, 2013. xxxix, 364 p.

6. Варивода О. О. Ключові підходи та напрями реформування Ради Безпеки ООН на сучасному етапі. *Право і суспільство*. 2021. №:6. URL: http://pravoisuspidstvo.org.ua/archive/2021/6_2021/44.pdf (дата звернення: 10.12.2024).

7. Гладенко О. М. Реформування механізму Ради Безпеки ООН крізь призму війни між Російською Федерацією та Україною. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2022. Вип. 1. С. 10–14.

8. Іваницька О. П. Проблеми й шляхи трансформації ООН у контексті російсько-української війни. *Політичне життя*. 2022. №3. С. 120–132.

9. Требін М. П. ООН на шляху реформ. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія : Соціологія*. 2018. №4. С. 76–100.

10. Турчин Н. Напрями реформування ООН: Рада безпеки. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2015. Вип. 9. С. 90–93.

11. Дорош Л., Охремчук С. РБ ООН у сучасних умовах: до проблеми пошуку варіантів реформування. *Політичні науки*. 2015. №2. С. 19–26.

12. Жуковська Я. М. Напрями реформування ООН: Рада Безпеки. *Право і суспільство*. 2015. №4. С. 8–12.

13. Остапенко Н. В. Реформа Ради Безпеки ООН як засіб подолання кризи ефективності Організації. *Зовнішні справи*. 2019. № 1. С. 53–55.

14. *Reforming the United Nations : fit for purpose at 75? / Edited by Joachim Müller*. Leiden ; Boston : Brill | Nijhoff, 2021. xix, 379 p.

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор **М. П. Требін**.

Шляхта І. В.,
здобувач вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня,
спеціальність 291,
Харківський національний економічний
університет
імені Семена Кузнеця

ЗАСАДИ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ В ЄВРОПІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Криза біженців у Європі, яка почалася в середині 2010-х років, стала однією з найзначніших гуманітарних і політичних викликів ХХІ століття. Мільйони людей, які втекли від конфліктів, насильства та переслідувань у своїх країнах, намагалися знайти притулок у країнах Європейського Союзу. Ця ситуація викликала широкий спектр реакцій з боку урядів, міжна-

ЗМІСТ

Секція: Політичні науки

Гончар М. В.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ВИКЛИК ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕМОКРАТІЇ.....3

Запорожець О. О.

ПОЛІТИЧНИЙ ВПЛИВ РОСІЇ ЧЕРЕЗ ЄВРОПЕЙСЬКІ
УЛЬТРАПРАВИ ПАРТІЇ.....6

Івасюк І. І.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД ГІРСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ УКРАЇНИ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....9

Мигда Є. В.

МАНІПУЛЮВАННЯ ТА ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ЯК СКЛАДОВІ
ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....13

Опанасюк В. В., Завдов'єва А. Є.

ОСНОВНІ ФОРМИ ТА МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ
ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ В УКРАЇНІ.....15

Снітько Д. Ю., Гайнутдінов А. В.

ПОЛІТИЧНА СВІДОМОСТЬ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА.....17

Стрижак О. В.

ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТИВ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ
ВІЙНИ.....20

Секція: Історичні науки

Новикова П. О.

МАЕСТРО ЮРІЙ КОВАЛЕНКО.....25

Секція: Економічні науки

Лахай К. В., Таранич А. В.

ДІДЖИТАЛ-МАРКЕТИНГ ДЛЯ БІЗНЕСУ:
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....30

Секція: Філософські науки

Янішевський О. Л.

ОСМИСЛЕННЯ ФРОЙДІВСЬКОГО ПСИХОАНАЛІЗУ
ТА ФІЛОСОФСЬКИХ КОНЦЕПТІВ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ ГАРМОНІЇ ЯК ФУНДАМЕНТУ ЗБЕРЕЖЕННЯ
СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ..... 34

Секція: Педагогічні науки

Прилипка О. Л., Данилко О. Г.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО
ДОКУМЕНТООБИГУ В РОБОТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТНОЇ
АКАДЕМІЇ).....37

Танько А. В.

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОГО
САМОВДОСКОНАЛЕННЯ У ПРАЦІВНИКІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....40

Секція: Психологічні науки

Белей М. Д.

МІСЦЕ І РОЛЬ ІДЕАЛУ В СВИТОГЛЯДНІЙ ПАЛІТРИ
СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ.....44

Секція: Соціологічні науки

Панфілов О. Ю.

СУЧАСНА ВІЙНА: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЧИННИКА У ЗБРОЙНІЙ БОРОТБІ.....48

Секція: Державне управління

Малафєєва К. Ю.

ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ52

Секція: Соціальні комунікації

Сидун І. В.

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В СОЦІАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ
В ПЕРІОД ВІЙНИ57

Секція: Міжнародні відносини

Бенда Р. В.

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА БОРотьБИ З МІЖНАРОДНИМ
ТЕРОРИЗМОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ60

Дегтярьов М. Ю.

СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ НА ПОЛІТИЧНІЙ АРЕНІ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ66

Деркач П. В.

МІЖНАРОДНИЙ БРЕНДИНГ МІСТА НА СВІТОВІЙ АРЕНІ74

Доценко І. К.

ВІЙНА В УКРАЇНІ ЯК ПОКАЗНИК КРИЗИ ООН80

Шляхта І. В.

ЗАСАДИ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ В ЄВРОПІ НА ПОЧАТКУ
XXI СТОЛІТТЯ85

Наукове видання

УКРАЇНА В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ: УРОКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПРОГНОЗИ МАЙБУТНЬОГО

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(XXXVIII Харківських політологічних читань)

м. Харків, 27 грудня 2024 р.

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 02.01.2025. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 5,6. Обл.-вид. арк. 5. Тираж 100 пр. Зам. № 220

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84

Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

Е-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua

Е-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017